

NOTAT

OM EVENTUEL NY STRUKTUR OG FORM PÅ FOLKETINGETS OMBUDSMANDS BERETNING

FOLKETINGETS
OMBUDSMAND

Sammenfatning

20. november 2009

Folketingets Ombudsmands årlige beretning til Folketinget og offentligheden har stort set ikke ændret struktur og form siden den udkom første gang for over 50 år siden. Årsagen til ombudsmændenes tilbageholdenhed over for moderniseringer skal især findes i deres stærke ønske om kontinuitet i embedets udførelse og udtryk.

Fleere omstændigheder har ført til at jeg har besluttet at bryde denne lange tradition og bede om Folketingets accept af at indføre en ny struktur og form i beretningen:

- Udviklingen af embedets hjemmeside har åbnet for hurtigere og mere målrettet kommunikation til professionelle brugere og til offentligheden. Hermed er der skabt mulighed for at fokusere på at præsentere en egentlig årsberetning om embedets virksomhed og nedbringe det tyngende antal af sager der offentliggøres i beretningen.
- Målsætningen for det nye fællesdesign for Folketinget og dets institutioner bør også slå igennem i ombudsmandens beretnings layout og form.
- Ombudsmandens sprogpolitik, der især sigter mod et mere læsbart sprog, bør i øvrigt generelt følges op af en moderne og tilgængelig form – herunder i beretningen.

1. Beretningens nuværende form

Siden Stephan Hurwitz afleverede sin første beretning til Folketinget, har der kun været foretaget få ændringer i struktur og form; de seneste blev præsenteret med beretningen for året 2003. Der var tale om mindre ændringer, og i forordet til Folketinget blev det fremhævet at:

Målet for disse ændringer – der ikke har berørt beretningens struktur – har været en forbedring af beretningens kvalitet i kraft af større læsevenlighed og overskuelighed mv.

Beretningen gengiver sager af principiel juridisk interesse og sager der indeholder væsentlige fejl og forsømmelser fra forvaltningens side (kapitel III).

Kapitel IV indeholder rapporter fra egen drift-projekter og inspektioner.

Kapitel I indeholder en generel redegørelse for embedets aktiviteter, statistik for sagerne og deres behandling mv.

Kapitel II indeholder en systematiseret redegørelse for de generelle forvaltningsretlige spørgsmål fra årets sager i kapitel III og IV.

Kapitel V indeholder beretningens registre.

Det er især kapitel III og IV, altså de kapitler der indeholder udvalget af årets principielle sager, egen drift-projekter og inspektioner, der fylder mest – i 2008 708 af de i alt 804 sider.

Ombudsmandslovens § 11, stk. 2, stiller følgende krav til gengivelsen af principielle sager:

”§ 11. Ombudsmanden afgiver en årlig beretning til Folketinget om sin virksomhed. Beretningen offentliggøres.

Stk. 2. Såfremt ombudsmanden giver meddelelse om en sag til Folketinget, en minister eller en kommunalbestyrelse, jf. § 24, eller ombudsmanden fremdrager en sag i sin årlige beretning, skal der i meddelelsen eller beretningen gives oplysning om, hvad den pågældende myndighed eller person har anført til sit forsvar.”

2. Brug af hjemmesiden

I beretninger fra før 2003 indeholdt beretningens kapitel V flere omfangsrige registre – i beretningen for 2002 var fx 271 af de i alt 1092 sider forbeholdt registre. Et så omfattende register var naturligvis tyngende, og i 2003 blev antallet af registre beskåret og delvis overført til vores hjemmeside. Det bemærkes at vi ikke har modtaget nogen reaktioner der tyder på utilfredshed med denne beskæring og henvisning.

Med hjemmesiden er det også blevet muligt at løse den konflikt der opstår som følge af at de sager der omtales i beretningen, kan have mistet deres aktualitetsværdi (offentliggørelsen kan i princippet ske indtil et år og ni måneder efter sagen er afsluttet over for myndigheder og klager).

Endvidere kan et langt større antal sager lægges ud på hjemmesiden og senere overføres til Retsinformation. Hermed er de nemmere elektroniske sø-

gemuligheder og den ubegrænsede plads med til at tegne et bredere udsnit af de sager Folketingets Ombudsmand behandler. Sager der findes egnede til offentliggørelse i beretningen, udtages løbende og lægges umiddelbart efter ud på hjemmesiden.

Vi har dagligt i gennemsnit 780 besøgende på hjemmesiden (baseret på tal fra august 2008 til september 2009).

Udviklingen af mulighederne for mere og hurtigere information om embedets sager via hjemmesiden bør føre til overvejelser over balancen mellem hvad der fortsat skal offentliggøres på tryk, og hvad der udelukkende bør henvises til hjemmesiden.

Beretningen var, før hjemmesiden og Retsinformation, den centrale kilde til ombudsmandens praksis. Sådan forholder det sig efter min vurdering ikke længere. Brugen af elektronisk søgning på hjemmesider og Retsinformation er udstrakt, og jeg tror ikke der er mange brugere af beretningen som vil savne sagerne, egen drift-rapporterne og inspektionerne i den trykte beretning.

I beretningen er der siden 2005 indlagt en cd-rom med hele beretningen således at de elektroniske søgemuligheder hurtigt kan bringes i anvendelse. Vi vil under alle omstændigheder fortsætte med at lade en cd-rom følge med den trykte beretning.

Beretningens kapitel II indeholder som nævnt en tværgående analyse og redegørelse for de principielle forvaltningsretlige spørgsmål som udvalget af årets sager mv. rejser. Kapitel II må som konsekvens af de foreslåede ændringer i kapitel III og IV også tilpasses.

Ud over en kort omtale i beretningen af de forvaltningsretligt banebrydende udtalelser foreslås "Folketingets Ombudsmands arbejde ..." (vedlagt som bilag 1) at blive den måde hvorpå embedet samler de generelle og principielle forvaltningsretlige sager og erfaringer over en femårsperiode.

3. Det fælles design

Folketinget gennemførte i 2007 en gennemgribende designpolitik hvis retningslinjer Rigsrevisionen, Statsrevisorerne og Folketingets Ombudsmand har tilsluttet sig og gennemført. Det nye design bør også slå igennem i forbindelse med beretningen.

4. Sprogpolitikken

Folketingets Ombudsmand vedtog i 1995 og 1996 at følge en offentliggjort sprogpolitik. Sprogpolitikken er senest fulgt op med forskellige aktiviteter og udgivelse af en ny intern skrivevejledning i 2007. Formålet med sprogarbejdet har steds været at forøge den formidlingsmæssige kvalitet i ombudsmandens udtalelser, med andre ord at forsøge at gøre udtalelserne mere læsevenlige uden at præcisionen forringes, eller der på anden vis bringes slør i kommunikationen med især myndighederne.

Sprogpolitikken intentioner bør efter min mening også afspejles i en moderniseret form af embedets centrale publikation – den årlige beretning.

5. Afslutning

I konsekvens af de omtalte forhold og udviklinger har jeg besluttet at anmode Folketinget om accept til at introducere en ny struktur og form på beretningen og samtidig benytte lejligheden til mere konsekvent at inddrage embedets hjemmeside i informationsarbejdet.

Følgende generelle retningslinjer vil blive lagt til grund:

Layout

Layout: Den blå farve bibeholdes, og designet passes ind i den generelle designpolitik.

Farve: Ny farve vælges i overensstemmelse med designprogrammet (mørkere blå).

Typografi: Skriftypen palatino bibeholdes.

Omfang: Sideantallet reduceres væsentligt. Det gør det muligt at bruge større skrifttyper og lave et mere tiltalende layout. Måske med 1 spalte i stedet for 2, og måske med et andet format.

Billeder: Der skal være flere "professionelle" illustrationer i beretningen.

Grafer/tabeller: Skal være indbydende, tydelige og tilpasses bogens øvrige udseende.

Indhold

1. Kort **forord** med "aflevering af beretningen til Folketinget" (som hidtil).

2. Ombudsmanden skriver i kroniklignende form om en eller flere sager som har haft særlig interesse i beretningsåret – eventuelt fulgt op af en kortere forvaltningsretlig redegørelse for helt principielle sager.

3. Direktøren redegør for husets organisation, ansatte, statistik og faktuelle ting vedrørende ombudsmandsinstitutionen.

4. Der skrives en lille ”artikel” for hvert kontor/afdeling hvor der fokuseres på tendenser og udviklinger inden for de enkelte forvaltningsområder og/eller sager. Sagerne skal skrives om fra bunden. Der vil ikke blive tale om resumeer eller referater af enkelte sager, men en mere overordnet beskrivelse hvor sagerne tematiseres og forklares. Ombudsmandslovens § 11 vil naturligvis blive respekteret.

Der indsættes billeder og eventuelt faktabokse med oplysninger om de enkelte kontorer.

5. Et tilsvarende generelt afsnit om årets **egen drift-projekter og inspektioner**.

6. Artikler, eventuelt skrevet af **udefrakommende**, om synspunkter på ombudsmandens arbejde. For eksempel en artikel om kvaliteten af ombudsmandens arbejde, af vores internationale arbejde, om en speciel afdeling hos ombudsmanden, om vores sprogarbejde – hvad vi laver, hvordan vi griber arbejdet an, osv. Eller en artikel af en udefrakommende person som beskriver et emne der er aktuelt i forbindelse med sagerne her. På samme måde vil vi overveje at bede en ombudsmand fra et andet land om at skrive en artikel.

7. Sagerne fra kapitel 3 og 4: Der optages ikke længere 50-60 sager i deres fulde længde. Der laves bag i bogen en liste over de sager der allerede ligger på hjemmesiden. Og det kan godt være flere end det antal vi udgiver i trykt form i dag. Listen kan bestå af korte resumeer af sagerne, men de skal i så fald være bedre end de er i dag – og måske endnu kortere.

Der laves også en liste over opfølgningssager som lægges på hjemmesiden.

Statistikken for de enkelte ministerier (i kapitel III) bør medtages i en eller anden form. Måske på en oversigtsliste i forbindelse med statistikken i direktørens afsnit.

8. Registrene udgår. Der henvises i stedet til Retsinformation og hjemmeside.

Hvis Retsudvalget accepterer denne nye form af Folketingets Ombudsmands beretning, vil jeg sigte på at præsentere den nye beretning fra og med beret-

ningsåret 2009 (kalenderåret 2010). Jeg vil præsentere udvalget for udkastet når det ligger klart.